

Oogsten op de Natuurinclusief Manifestatie

Domein Landbouw

Tijdens de Natuurinclusieve Manifestatie organiseerden wij namens het Collectief Natuurinclusief **11 sessies, 3 excursies** en sloten we **3 concrete deals**. We vatten de belangrijkste inzichten, praktijkervaringen en afspraken samen — de **oogst** van de manifestatie. De rode draad: natuurinclusieve landbouw wordt pas schaalbaar wanneer natuurlijke en **maatschappelijke waarde expliciet worden vastgelegd, doorgerekend en bestuurlijk geborgd**. De NiM.25 liet zien dat de bouwstenen hiervoor aanwezig zijn, maar dat de volgende stap ligt in het **verbinden van de domeinen tot één samenhangend en beloonbaar systeem**.

1. Natuurinclusieve landbouw moet ook beter lonen – en de keten doet mee

Deze sessies, waaronder **True Value Language, Biodiversity Boosters, Oogsten van Gezondheid** en de excursie op de **Biodivers Akker Mozaïek (BAM)**-akker, maakten duidelijk dat natuurinclusief werken alleen kan opschalen als **waardecreatie en beloning** structureel beter worden georganiseerd, met een actieve rol voor ketenpartijen. De dag liet zien dat maatschappelijke waarde zichtbaar, meetbaar en verhandelbaar moet worden gemaakt om boeren en ketenpartners perspectief te bieden. Voorbeelden uit de praktijk, zoals de BAM-akkers, toonden hoe biodiversiteit, bodemverbetering en monitoring samenkomen in verdienmodellen die werken voor boer én afnemer.

Op de Biodivers Akker Mozaïek-akker in Diessen: Je ziet soorten terugkomen die exemplarisch zijn voor hoge ecologische waarde

2. Gebiedsgerichte samenwerking: boeren als dragers van biodiversiteit

Het thema gebiedsgerichte samenwerking, met sessies zoals **Rotterdam de boer op, duurzame pacht** en excursies zoals **Liendense Waard** en **Future Dikes**, liet zien dat boeren de sleutelrol vervullen bij het realiseren van biodiversiteit en

landschapskwaliteit. Op de BAM-akkers, in de Liendense Waard en bij Future Dikes werd zichtbaar hoe monitoring, ecologische kennis en agrarisch vakmanschap samenkomen.

Over duurzame pacht in Teylingen: Boeren vinden het niet erg om te concurreren op natuurinclusieve maatregelen i.p.v. op prijs!

3. Stapeling van opgaven in het landelijk gebied

In het landelijk gebied, met sessies zoals **Boeren, Wonen & Natuur, Ademruimte** en de belevingssessie **De Groene Draad**, werd duidelijk hoe meerdere maatschappelijke opgaven samenkomen. Landbouw, natuur, gezondheid en leefkwaliteit hoeven elkaar niet te verdringen, maar kunnen elkaar versterken wanneer ze integraal worden benaderd. Door te wandelen tijdens De Groene Draad werd letterlijk en figuurlijk ervaren hoe landschap, boerenpraktijk en natuur samenhangen, en hoe begrip en verbinding ontstaan wanneer mensen de plek zelf ervaren.

4. Een brede beweging waar iedereen aan bijdraagt

De sessies **True Value Language (TVL)**, **Beleid en visie op natuurinclusieve landbouw (LTO & Boerennatuur)** en **Groenpact Jongerenplatform** lieten zien dat natuurinclusieve landbouw geen niche meer is. Boeren, beleidsmakers, ketenpartners, jongeren en kennisinstellingen bewegen dezelfde kant op. Energie en ambitie waren voelbaar in gesprekken en activiteiten, van jonge professionals tot ervaren boeren, van beleidsmakers tot bouwers. Dit bevestigt dat natuurinclusief boeren een beweging is waarin steeds meer partijen willen aanhaken.

Nedertarwe en ikwileerlijkezuivel belonen boeren op KPI's; De boeren zijn niet meer het probleem, maar deel van de oplossing

Drie deals voor natuurinclusieve landbouw

1. Natuurinclusieve vezelhenne & biobased bouwen

Komend jaar wordt op 40 hectare **Biodivers Mozaïek Akkers** vezelhenne natuurinclusief geteeld. **Hoex Bouw** garandeert afname tegen een eerlijke prijs voor de boer; **Loonbedrijf Gebr. de Boer** verzorgt de teeltbegeleiding. De teelt versterkt

biodiversiteit, verbetert de bodem en levert biobased isolatiemateriaal: **1 hectare isoleert twee woningen.**

*Over vogels in het Biodivers Akker Mozaïek: De bosrietzanger
verschanst zich graag in de vezelhennepe!*

2. Future Dikes: bloemrijke dijken met boeren

Samen met het **Future Dikes**–programma wordt **10 kilometer dijk** bloemrijk, natuurinclusief en met lokale agrariërs beheerd. Met goede ecologische begeleiding en ontzorging van waterschappen ontstaat een schaalbaar model.

3. Opschaling Biodivers Akker Mozaïek & kennisdeling

Het Biodivers Akker Mozaïek wordt opgeschaald en breed gedeeld via monitoring, veldexcursies en kennisplatforms. In **2026 staan 40 boeren klaar om 250 ha BAM–akker in te zaaien**; samenwerking met ecologen en kennisinstellingen borgt kwaliteit en impact.

